

מתוך האביל

במהלך ההתמודדות עם הטראומה של פטירת בנם, הבינו פסי ושלמה מונק שהם נותרו לבד – בלי עזרה מארגוני מתנדבים, בלי סיוע מביטוח לאומי, בלי תמיכה פסיכולוגית. כעת הם משיקים עמותה שתושיט יד למשפחות שאיבדו ילדים בעקבות מחלה, ותעזור להן לקום מן האביל ביום שאחרי, להשתקם ולהמשיך הלאה

ריקי רט | צילום: אנישג שאר-ישוב

באחד מימי השבועה על גבי מונק, הגיעה לבית המשפחה בת שירות מעמותת חסד המסייעת לחולי סרטן. היא ביקשה מהילדים, אחיו של גבי, להחזיר לעמותה את מכשיר הסוני פלייטיישן שהושאל להם בתקופת מחלתו. כך, בתוך האביל, הבינו בני המשפחה כי התמיכה שזכו לה נעלמה כעת מחייהם. בהמשך, כשניסו לברר אם הם זכאים לסיוע מהביטוח הלאומי במימון המצבה, נענו בשלילה. גם בכל הקשור לטיפול פסיכולוגי, התברר, אין מי שייעזר.

"שמי פסי מונק, ואני אמא לארבעה ילדים נפלאים", כתבה אמו של גבי בפייסבוק לפני כמה חודשים, בפוסט שהפך לויראלי וזכה ללמעלה מ-3,200 שיתופים. "ציפי בת 22 ולומדת באריאל, יודנתן ורעות בני 14.5, תאומים בכיתה ח', וגבי – גם בן 14.5. הוא כבר חמש שנים וחצי בן 14.5.

"גבי נפטר ממחלת הסרטן לאחר מלחמה מרובת ייסורים שנמשכה עשרה חודשים. עשרה חודשים שבהם היינו עטופים בעמדות רבות שעשו הכול כדי להקל עליו ועלינו את ההתמודדות. ואז, עם תום השבועה הסתיים הכול באחת. לא עוד מילה טובה שתנחם, לא עוד סיוע לאחים שזה עתה איבדו את היקר להם מכול, ולא מענה כלכלי להורים שלא מסוגלים לתפקד כאילו מאום לא קרה. כל זאת, כי אין היום אף ארגון שתומך במשפחות שכולות שאיבדו את ילדיהן ממחלת הסרטן (...). אין אף ארגון שיועד לתת מענה רגשי תומך, להעניק למשפחות את הידע והניסיון שיתנו להם לחזור נכון לשגרה. משפחות רבות פשוט 'מאבדות את זה' בגלל חוסר היכולת להתמודד. ואני יודעת שאנחנו לא לבר בסיפור הזה", סיכמה פסי, וביקשה מהקוראים לשתף את הפוסט כדי שיגיע למשפחות שכולות אחרות.

התגובות התומכות שקיבלו בעקבות הפרסום, הביאו את פסי ואת בעלה שלמה לייסד את עמותת "קמים". מהחוויה האישית שלהם, ואחרי למעלה מחמש שנות שכול, הם אורזו כוחות כדי לסייע למי שכמוהם חוו אובדן של ילד או ילדה, אח

לא לשאול כמה זמן נשאר. גבי ז"ל עם אמו פסי

< או אחות. בערב ההיכרות שערכו לפני חודש הציגו בני הזוג את שאיפתם להעניק למשפחות השכולות, באמצעות העמותה, תמיכה ומקום להזדהות: לדחוף אותן לקום מן האבל ולאגור כוחות, ולהעניק להן עזרה מקצועית ותמיכה נפשית. בעתיד רוצים המונקים לפעול גם במישור החקיקתי לטובת מי שאיבדו את ילדיהם ממחלה, ולהשוות את זכויותיהם להורים שכולים מטרגרדיות אחרות. "אובדן הוא אובדן הוא אובדן", הם אומרים. "המטרה שלנו היא להקל על מי שאיבדו את היקר להם מכול".

לבוסים אין סבלנות

גבי היה השני מארבעת ילדיהם של פסי (46), סמנכ"לית כספים בתאגיד עירוני בירושלים, ושלמה (58), מתווך נדל"ן. הם מתארים אותו כבן תורה, ילד טוב לב ודובר אמת, היחיד בכיתה שנסמך למוצהר בעיניים ואומר "לא הכנתי שיעורי בית".

כשפסי מציגה לי תמונות של גבי מהימים שבהם היה בריא, שלמה מסיר מבט. כמעט שש שנים חלפו מאז נפטר בנו, ועדיין קשה לו להתבונן בנער החסון והמחייך, גבוה בראש מכל חבריו, כולו משרר בריאות. כשהיה בן 13, תלמיד במדרשיית נועם בכפר-סבא, חזר גבי מטויל והתלונן על כאבים חזקים ברגלו. בתחילה חשבו הוריו שהדבר קשור למאמץ יתר שחווה בטויל, אך בתוך ימים התפתחו אצלו כאבים חזקים שלא אפשרו לו לישון. "לא חשבנו בכלל בכיוון של סרטן", אומרת פסי. "הבדיקות היו תקינות לגמרי, אבל מכיוון שעוצמת הכאבים הייתה לא שגרתית, הבנו שמשנה לא בסדר מתרחש פה".

לאחר התרוצצות בין רופאים אושפו גבי בבית החולים שיבא בתל-השומר. בדיקת הסייטי שנערכה לו הראתה גידול גדול שיושב על עצם הזנב, כמוקד העצבים שבועמוד השרדה. זו הייתה הסיבה לכאבי התופת. גידול סרטני מהסוג הזה תוקף בעיקר בני נוער ובפרט בנים, ונחשב קשה מאוד לריפוי, גם בטיפול אגרסיבי.

בגלל המיקום הבעייתי של הגידול, ניתוח היה בלתי אפשרי: פירושו היה שיתוק מהמותניים ומטה. "אילו יכולנו להבטיח שגבי יהיה נכה בכיסא גלגלים אבל בריא, מוכן שהיינו הולכים על ניתוח", אומרת פסי. "אבל הרופאים היו סקפטיים מאוד. אף אחד לא הבטיח לנו שהניתוח ירפא אותו. על דעת הרופאים ועל דעת גבי עצמו, שהבין את מצבו, הוא לא עבר ניתוח".

במקום זאת נשלח גבי לטיפול בהקרנות. בהמלצת הרב אלימלך פירר הגיעה המשפחה לבית חולים בפלורידה, שמוחזק מכשיר מיוחד להקרנות ממוקדות. אחרי חודשיים חזרו לארץ כשגבי עם חום גבוה. בבדיקות מצאו גרורות סרטניות בריאות, והרופאים אמרו שנותרו לו לכל היותר חודשיים לחיות. "באמת, בדיקת חודשיים אחר כך גבי נפטר", אומרת פסי בכאב.

היא מתארת את תחושותיה האימומות, כאם שלא הייתה יכולה לעשות דבר כדי להציל את בנה. "בכל יום עבר בדיקה, ופעם אחת הוא שאל אותי מה התוצאה. אמרתי לו שהפסקתי לשאול, כי 'מה זה משנה מה התוצאות אומרות, משנה איך אתה מרגיש'. התשובה שלו הייתה: 'אמא, גם אני לא שואל'. שאלתי אותו למה הוא מתכוון, וגבי ענה: 'אני

שלמה מונק: "את כל האמפטיה והסימפטיה אתה מקבל בתקופת המחלה, אבל דווקא אחרי שהילד נפטר, כשאתה נשבר לרסיסים, אתה צריך פי מאה יותר עזרה. זה הזמן שבו צריך להקים כל רסיס ורסיס מהשבר, להדק אותו ולחזק אותו. הזוכית תמיד תהיה שבורה, עם סדקים וחריצים, אבל לפחות היא תעמוד. ולשם כך דרוש סיוע"

כשהוא היה בריא, אני ושלמה היינו חוזרים מהעבודה והוא היה נעמד לכבודנו. "ואז הוא שאל אותי: 'יכול להיות שאולי הקב"ה כועס עליי כי אני מחסיר מלימודי?' אמרתי לו שהוא הרי פטור מלימוד, ואו באנחת רוחה הוא ענה: 'עכשיו אני רגוע. כתוב במסכת ברכות שאם הקב"ה מביא לאדם ייסורים, הוא צריך לפשפש במעשיו, ואם פשפש ולא מצא – אלו ייסורים של אהבה. ייסורים של אהבה אני מקבל באהבה'. מעולם לא הייתה לו טרזניה על המצב שלו. כשילדים אחרים שאלו 'למה זה מגיע לי', לגבי אף פעם לא היו תלונות כלפי שמייים".

חשש מכל עקיצה

לאחר תום השבעה היו בני משפחת מונק מפורקים. שלמה שכב במשך חצי שנה במיטה. הוא סירב לקבל טיפול תרופתי, בנימוק שהוא רוצה להמשיך לסבול ואינו רוצה הקלה. "את כל האמפטיה והסימפטיה אתה מקבל בתקופת המחלה של הילד", אומר שלמה. "אבל דווקא אחרי שהוא נפטר, כשאתה נשבר לרסיסים, אתה צריך פי מאה יותר עזרה. זה הזמן שבו צריך להקים כל רסיס ורסיס מהשבר, ולהדק אותו. לחזק אותו. הזוכית תמיד תהיה שבורה, עם סדקים וחריצים, אבל לפחות היא תעמוד. ולשם כך דרוש סיוע".

גם פסי בקושי תפקדה. בבקרים אמנם הלכה לעבודה, אך לקראת אמצע היום היו הרגליים נושאות אותה אל בית העלמין בפתח-תקווה, אל קברו של גבי. "הכאב הוא פיזי. כואב הגוף וכואב הלב מרוב תחושת חיסרון וגעגוע", היא אומרת.

הילדים זכו לתמיכה מצד המשפחה הקרובה, אבל גם הם הגיבו בצורה קשה לטראומה. יהונתן, הבן הצעיר, חשש מכל עקיצה שעל גופו. "הוא תמיד היה בטוח שזה סרטן", אומרת פסי. בתגים המשפחה לא הייתה מסוגלת להישאר בבית. בכל חג ברחו למקום אחר – "כמובן, מקום שלא היינו בו קודם עם גבי", אומר שלמה.

גם הסביבה החברתית, שעזרה ותמכה בימי המחלה, לא הצליחה להכיל את הטרזניה שעברה המשפחה. "ראיתי חברים טובים חוצים את הכביש לצד השני כשראו אותי, כי לא היה להם מה לומר", מספרת פסי. "הם היו נבוכים, או שאולי אנשים חושבים שזה מידבק".

עם הזמן הבינו בני הזוג שהם חייבים לקום ולשקם את חייהם, ולא רק בשביל עצמם. "החחלטה אם ליפול או לקום היא אישית", אומרת פסי. "אנחנו מכירים הרבה זוגות שנפרדו לאחר מות הילד, ואו המשבר הוא כפול ומכופל, להורים ולילדים".

אחרי שבמשך חודשים לא הלך לעבודה וכמעט לא זו מחדרו, שלמה בחר בחיים. "כמו שפסי אמרה, זו החלטה שלך בלבד: באיזה צד אתה רוצה להיות? להמשיך לחיות, או ליפול? עשיתי את זה למען המשפחה והילדים, וגם משום שגבי היה רוצה שנחיה טוב, שלא נישאר

לא שואל כמה זמן נשאר לי. חוסר האונים שהרגשתי אז מלווה אותי עד היום, כמו שהוא מלווה כל הורה שקובר את הילד שלו בגלל מחלה".

מרגע גילוי המחלה ועד פטירתו של גבי עברו בסך הכול עשרה חודשים, ובזמן הזה זכתה המשפחה להרבה ליווי, תמיכה וחום. "כשאתה בתוך זה אתה לא חושב על מה שמסביב", אומר שלמה. "אתה יודע שאתה במלחמה שחייבים לנצח בה. האשפוזים היו ארוכים, והמשפחה המורחבת התגייסה לטפל בילדים שבבית. שנינו היינו עם גבי עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע".

פסי: "הייתי בת מזל. הבוס שלי היה אדם סכלני מאוד, והוא קיבל את ההיעדרויות שלי בהבנה. חשוב להבין שלהורה לילד חולה סרטן מוקצבים אמנם הרבה ימי מחלה, אבל יש ילדים שחולים שנים. הרבה הורים מפוטרים בזמן שהילדים שלהם מאושפזים. לבוסים אין סבלנות. ההתמודדות קשה, ומצד שני, אתה עטוף בתמיכה. יש הרבה עמותות שמסייעות בכלכלה, בבית החולים, בשבתות, נותנות סיוע לאחים".

את החודשיים האחרונים לחייו העביר גבי ב"בית ויזל", הוספיס לילדים חולי סרטן סופניים. הוא כבר היה משותק ובמצב סיעודי, וקיבל טיפול תומך כדי להחזיק אותו בחיים בכמה שפחות סבל. באחד הלילות, כשפסי ישבה לצדו, פנה אליה גבי לפתע. "השעה הייתה שלוש לפנות בוקר. בטבעיות ובתמימות שאפינו אותו הוא שאל אם לא כיבד אותנו כמו שצריך. הרגעתי אותו ואמרתי: 'מי כמוך מכבד הורים? אתה מכבד אותנו למופת'. הרי

שיתוף רגשות בין לישה לערוב. פעילות של עמותת "קמים"

מתוך האנל

לתת כתף גם לאחרים. שלמה ופסי מונק

הכלכליים בעקבות ההוצאות הרבות סביב המחלה. פסי: "הורים לילד שנפטר ממחלה מגיעים רצוצים לשבעה. הם אחרי ליווי שלו באשפוזים הארוכים, אחרי תקופה שלא ראו בית ומיטה, לא ראו את הילדים האחרים. חלקם פוטרו מהעבודה או מתקשים לצאת לעבוד, מה שמוסיף לקושי הכלכלי. כמובן, גם הטראומה הנפשית מחייבת טיפול. לכל הרברים הללו אין מענה".

איך עמותת "קמים" מסייעת למשפחות?
 "קודם כול, חשוב לנו לתת להן חום, כתף ותחושה שיש מישהו שמבין, מישהו שיהיה שם בשבילן אם יודקו למשהו".

ופסי אכן נמצאת שם בשביל המשפחות. לצד עבודתה במשרה מלאה, היא מלווה ערבי ערב את הפונים אליה בטלפון. "אין לילה שאני הולכת לישון לפני השעה שתיים", היא מעידה על עצמה. "כל שיחה היא שיחה של ממש. צריך ליצור אמון עם המשפחה שפונה ומשתפת בצער האישי שלה ובצרכים שלה. המשפחות משוועות לסיוע מקצועי, לשותפים שיבינו".

בחודשים האחרונים לקח שלמה פסק זמן מעבודתו כדי לחרוש את הארץ בניסיון לגייס תרומות לקיום

פסי מונק: "הכאב הוא פיזי. כואב הגוף וכואב הלב מרוב תחושת חיסרון וגעגוע. גם חוסר האונים מלווה אותי, כמו שהוא מלווה כל הורה שקובר את הילד שלו בגלל מחלה. אבל ההחלטה אם ליפול או לקום היא אישית. אנחנו מכירים הרבה זוגות שנפרדו לאחר מות הילד, ואז המשבר הוא כפול ומכופל, להורים ולילדים"

< בתוך הבור הזה. הוא היה רוצה לראות אותנו שמחים או קמתי, למענם ולמעני. זה דורש זמן ועוצמות, אבל בהחלטה נכונה זה קורה".

שנה לאחר הפטירה נערכה במדרשיית נועם הכנסת ספר תורה לזכרו של גבי, תרומת המשפחה והחברים. המשפחה ביקשה מכל מי שהיה יכול להיות מוזמן בעתיד לחתונתו של בנם, שיבוא וילווה את ספר התורה להיכל. שלמה מספר שהאירוע העניק לו תחושה של סגירת מעגל. "הרגשתי שהבאתי את גבי למקום שלו", הוא אומר.

באותה תקופה העתיקה המשפחה את מקום מגוריה משכונת הדר-גנים בפתח תקווה למושב גמזו. שם, בנוף הפסטורלי של עמק בך-שמן, עמלו לשקם את חייהם ולהרביק מחדש את הזכוכית שנשברה.

כאנשים מאמינים, קל לבם יותר להתמודד עם האובדן?
 פסי: "כל עוד גבי היה חי, הייתה לנו אמונה יוקרת שהוא ייצא מזה. עד הרגעים האחרונים באמת האמנו שיקרה נס והוא יהיה. הלב סירב להאמין למציאות שמול העיניים. בשנה הראשונה אחרי פטירתו, היה בי הרבה כעס. עבר הרבה זמן עד שהצלחתי להתפלל. ידיד משפחה שגם בנו נפטר מסרטן שמע ממני פעם שאני לא מסוגלת לפתוח סידור, והוא אמר לי: 'גם זה סוג של תקשורת עם ריבוננו של עולם'. היום, ממרחק הזמן וכאישה מאמינה, קל לי לקבל את זה שלגבי היה תפקיד בעולם, והוא השלים אותו. אז לא יכולתי לקבל את זה".

גם שלמה מוצא מפלט באמונה. "אני מאמין שהקב"ה עושה הכול לטובה, והחיסרון שלנו הוא שאנחנו לפעמים לא רואים את זה", הוא אומר. "כשמודיעים להורים שהילד שלהם חולה בסרטן, זה כמו לקבל מכת פטיש של חמישה קילו. בתקופה של המחלה אתה נע בין ייאוש לתקווה, בין עליות למורדות. וכשקורה האסון, החיים שלך נשברים לרסיסים רסיסים. לא סתם אנחנו אומרים בכל בוקר בתפילה 'הרופא לשבורי לב', כי הלב נשבר, פשוטו כמשמעו".

שמחת בית החולים

הרעיון של ייסוד "קמים" עלה אצל בני הזוג מונק כבר בתקופה הראשונה לאחר האבל, כשנתקלו שוב ושוב בדלתות אטומות. "התקשרתי לבכיר בניטוח הלאומי שאני מכיר", מספר שלמה. "אמרתי לו שהילד נפטר, ושאלתי אם אחרי כל השנים שאני מפריש כספים לביטוח לאומי, אולי מגיעה איזו השתתפות במצבה. התשובה שקיבלתי הייתה 'אם הוא נפטר מסרטן, אתה צריך להתמודד לבד'. כך גם בקשיים הפסיכולוגיים של ההורים ושל הילדים, בקשיים בוגיות ובקשיים

העמותה. בינתיים הפעילות ממומנת מכיסם הפרטי של המונקים. בקיץ הזה הם יזמו כמה וכמה פעילויות למשפחות שכולות – טיול מדברי, חוג פסיכותרפיה להורים, טיול אופניים, טיול אבות לגולן, סדנת צחוק לנוער, וגם סדנת אפיית לחם, שבה בין לישה לערבוב שיתפו האמהות השכולות את הקבוצה ברגשותיהן. ההשתתפות בפעילויות העמותה אינה מוגבלת: תמצאו שם משפחות שאיבדו בן בגיל ארבעים, לצד הורים שאיבדו ילד בן שלוש.

בערב ההיכרות שערכו הופיע דוד ד'אור בפני המשפחות השכולות. מלבד הופעה, הרצאה וארוחת הערב, זכו ההורים והאחים השכולים לפגוש אנשים שמתמודדים עם קשיים דומים לאלה שלהם, ולדבר. "לא מזמן אמרה לי אמא אחת ששעה של שיחה עם מי שעברה את אותה טראומה, שקולה לאלף שעות שיחה עם פסיכולוג", אומרת פסי. "אחרי ערב ההיכרות קיבלתי תגובות מדהימות. אנשים אמרו לנו שזה נתן להם כוחות לקום ליום חדש, אמרו שסוף-סוף יש עם מי לדבר: 'יש מי שמקיים אותנו, אנחנו לא לבד בסיפור הזה'. התחושה הזאת שווה המון".

לצד האירועים והפעילויות, מממנת העמותה טיפול פסיכולוגי תומך למשפחות הזקוקות לכך. בעתיד, כאמור, הם מקווים להשפיע בחקיקה על זכויותיהם של הורים שכולים שאיבדו את ילדיהם למחלה – "אבל חקיקה לוקחת זמן", אומר שלמה, "המשפחות האלו צריכות עזרה אתמול בבוקר".

מה נותן לבם בוח לעזור?

"הנתינה עצמה מוסיפה לנו כוחות לתת לאנשים, לשמח משפחות. אני רואה בוח שליחות ומצווה. זה נותן לנו סיפוק, ואני בטוח שגבי נהנה מכך מאוד".

פסי: "בחג סוכות, חודשיים לפני שהוא נפטר, חברים ובני משפחה באו לבקר את גבי בבית החולים. תוך כדי 'שמחת בית השואבה' שהתקיימה שם, קיבלנו תוצאות של בדיקת סייטי שהראתה שהסרטן לגמרי מפושט. לא שיתפנו את גבי בידיעה על ההרעה במצב.

"בערב, אחרי שכל האורחים הלכו, אמרתי לגבי שאני הולכת להתפלל ערבית. עמדתי והתפללתי בצד החדר, אבל הוא חשב שיצאתי. הוא הסתכל אל התקרה והתחיל לדבר בקול רם: 'ריבוננו של עולם, מקובלני מבית אבא שאדם צריך תמיד להסתכל על החצי המלא של הכוס. אז אני רוצה לומר לך תודה, בורא עולם, שעשית שלא יהיה שינוי לרעה בסייטי. נכון, היה נחמד יותר אם היית עושה שתהיה הטבה כלשהי במצב, אבל גם על זה שאין הרעה אני מודה מעומק לבי".

"מאז, מה שמנחה אותי הוא להסתכל על החצי המלא. גבי כבר היה משותק מהמתניים ומטה, כל איבר בגוף כאב לו, ובמקום להתלונן הוא אמר תודה רבה. אם ככה הוא התנהג, מי אני שאתנהג אחרת? אני מסתכלת על עצמי היום: אני בריאה, יש לי משפחה, מי אני שלא אניר תודה?" ■

לתגובות: dyokan@makorishon.co.il

שעה של מפגש שווה לאלף שעות מול פסיכולוג. דוד ד'אור בערב ההיכרות שקיימה העמותה

צילום: דוד לזר